

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 34659-05-14 עמותת "הורות משותפת=טובת הילד" נ' קופת חולים מכבי. ואח'

בפני כב' השופטת ד"ר דפנה אבניאלי

עותרים עמותת "הורות משותפת=טובת הילד"
ע"י מר גיא רוה ועו"ד אמיר שי

נגד

משיבים 1.קופת חולים מכבי
ע"י ב"כ עו"ד ד"ר אסף רנצלר ואח' ממשרד ש. הורביץ

2.קופת חולים כללית
ע"י ב"כ עו"ד יוני פולק ממשרד ש. ברגרזון

3.קופת חולים מאוחדת
ע"י ב"כ עו"ד יניב ניסנהולץ

4.קופת חולים לאומית
ע"י ב"כ עו"ד פז מוזר ועו"ד מיכל נצר

חקיקה שאוזכרה:

[חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, תשכ"ב-1962](#): סע' 18, [18\(ב\)](#), [18\(ב2\)](#)

[חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998](#): סע' 6, [6\(א\)](#), 7

[תקנות חופש המידע, תשנ"ט-1999](#): סע' 3

[חוק עדכון כתובת, תשס"ה-2005](#): סע' 2א

[חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, תש"ס-2000](#): סע' 5(1), 2

[חוק בתי המשפט \[נוסח משולב\], תשמ"ד-1984](#)

[חוק ביטוח בריאות ממלכתי, תשנ"ד-1994](#): סע' 5(3)

[חוק הכנסת, תשנ"ד-1994](#)

פסק-דין

עמותת "הורות משותפת – טובת הילד" עותרת להורות לקופות החולים, לפרסם באתרי האינטרנט שלהן חוזר בנוגע לזכותם של הורים שאינם נשואים והורים גרושים, לקבל מידע רפואי אודות ילדיהם הקטינים. העתירה נסמכת על [סעיף 18\(ב\)](#) לחוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן: "חוק הכשרות המשפטית") ועל [סעיף 6](#) לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן: "חוק חופש המידע").

רקע עובדתי ועיקר טענות העותרת

1. העותרת היא עמותת רשומה, ששמה לה למטרה להביא לשינויים חקיקתיים וחברתיים בתחום המשפחה וההורות בישראל. לטענת העותרת, במהלך השנים האחרונות, הגיעו אליה פניות רבות מהורים שנתקלו בקשיים בקבלת מידע הנוגע לילדיהם מקופות החולים. הכוונה להורים גרושים או פרודים, המבקשים לקבל בנפרד מידע אודות ילדיהם הקטינים, כל אחד לפי כתובת מגוריו.
2. ביום 9.7.13 פנתה העותרת אל שרת הבריאות, הגב' יעל גרמן, בבקשה כי משרדה יורה לקופות החולים לפעול כך שבמערכת המחשוב שלהן יופיעו שני "שדות" לרישום פרטי שני ההורים, ולא רק הורה אחד. עוד ביקשה העותרת כי שרת הבריאות תורה לקופות החולים לפרסם חוזר מוסדר ופומבי בנושא זכויות הורים שאינם נשואים והורים גרושים, לקבל מידע רפואי אודות ילדיהם הקטינים (נספח ב' לעתירה).
3. ביום 27.8.13 שלח משרד הבריאות מכתב אל המנכ"ל של קופות החולים שכותרתו: **"פרסום הנחיות מנהליות בנושא מיסוד הקשר שבין הורים לבין קופות החולים ביחס למידע רפואי אודות ילדיהם"**. במכתב זה התבקשו קופות החולים, לפרסם דרך קבע באתר האינטרנט שלהן את ההנחיות המנהליות שלפיהן הן פועלות, בעניין קשריהן עם ציבור ההורים ביחס לילדיהם המבוטחים בקופה. כן צוין במכתב, כי הנחיות אלו יוכלו לבוא כחוזר פנימי של הקופה, או לחילופין, כהפניה לחוזר מנכ"ל משרד הבריאות מס' 28/09 **"מיסוד הקשר בין הורים לבין מערכת הבריאות ביחס לילדיהם"** (להלן: **"חוזר המנכ"ל"**), המפורסם באתר משרד הבריאות. הקופות התבקשו לפעול על פי הנחיה זו עד לתאריך 31 באוקטובר 2013 (נספח ג' לעתירה).
4. ביום 10.11.13 שלחה העותרת מכתב לכל אחת מקופות החולים, בו ביקשה מהן לפעול לפרסום חוזר מוסדר ופומבי בנושא קבלת המידע הרפואי. העותרת ציינה במכתבה, כי הגיעו אליה פניות של הורים גרושים, לפיהן קופות החולים אינן מקיימות את הוראות החוק, ובכך מונעות מהם קבלת מידע בנוגע לילדיהם (נספח ד' לעתירה).
5. לטענת העותרת, המשיבות **"התחמקו פעם אחר פעם ממתן תשובה ישירה לנושא עמידתם בלשון החוק ופרסום חוזר מוסדר ופומבי"**. כדוגמה לכך, צורף לעתירה מכתבה של קופת חולים כללית, אשר נשלח לעותרת, לפיו **"הורים גרושים שפנו לכללית בטענה לאי קבלת מידע, טופלו באופן מיידי"**, ללא כל התייחסות לתוכן הפנייה או לאופן מסירת המידע (נספח ה' לעתירה).
6. ביום 16.1.14 שלחה העותרת מכתב נוסף אל קופות החולים, הפעם באמצעות דואר אלקטרוני, ובו שבה וציינה, כי היא מבקשת מהן לפעול לפרסום חוזר באתרי האינטרנט שלהן (נספח ו' לעתירה).

ביום 29.4.14 נשלח לאחד מפעילי העותרת (אשר פרטיו לא צוינו) מכתבה של הממונה על פניות הציבור בקופת חולים כללית (נספח ז'), בו נכתב כי:

- א. לכל אחד מההורים, בין שהינם נשואים ובין שאינם נשואים, יש גישה למידע אודות ילדיהם באתר האינטרנט של הקופה, באמצעות סיסמה שניתנת להם. זכות הגישה למידע מפורסמת באתר האינטרנט של הקופה וכן מוסבר כיצד ניתן לקבל את הסיסמה.
- ב. באשר לקבלת עדכונים לכתובת הדואר האלקטרוני, ברירת המחזל היא שכל העדכונים נשלחים לכתובת המייל הראשית (בדרך כלל של האם). במידה ותודיע האם בכתב על הסכמתה המפורשת, ניתן להזין גם את כתובת המייל של האב.
- ג. באשר לכתובת המגורים, ניתן לעדכן כתובות מגורים שונות לאם ולילדים, אך המכתבים יגיעו לכתובת האם בלבד, המהווה את ראש התא המשפחתי.

7. העותרת טוענת, כי כל פניותיה אל קופות החולים לא הביאו לפרסום חוזר מוסדר ופומבי בנושא קבלת המידע הרפואי. לדברי העותרת, חוק הכשרות המשפטית מחייב את קופות החולים למסור את המידע לכל הורה בנפרד ואף לפרסם חוזר הנוגע לאופן קבלתו. מאחר שקופות החולים לא נענו לפניות העמותה, הוגשה עתירה מנהלית זו.

העתירה נוסחה ונחתמה על מר גיא רוה, בשמה של העותרת, אך בדיון שהתקיים במעמד הצדדים היתה העותרת מיוצגת על ידי עו"ד אמיר שי.

טענות המשיבות

חוסר סמכות עניינית

8. המשיבות טענו כולן לחוסר סמכות עניינית של בית המשפט לעניינים מנהליים לדון בעתירה. לטענתן, העותרת לא פעלה בהתאם להוראות [סעיף 7 לחוק חופש המידע](#) - היא לא הגישה בקשה לקבלת מידע למשיבות, לא שילמה את האגרה בהתאם להוראות [תקנות חופש המידע](#), התשנ"ט-1999 (להלן: "תקנות חופש המידע"), והמשיבות אף לא נדרשו לקבל החלטה אופרטיבית בבקשה הספציפית לקבלת מידע. משכך, אין מדובר בעתירה על פי [חוק חופש המידע](#) ובית המשפט נעדר סמכות לדון בה.

המשיבות הוסיפו וטענו, כי הסעד המבוקש על ידי העותרת - לפרסם לציבור הרחב מידע הנוגע לזכויותיהם של הורים לקבלת מידע רפואי, הנוגע לילדיהם הקטינים- אינו רלוונטי כלל ועיקר [לחוק חופש המידע](#).

משכך, סבורות המשיבות, כי יש לדחות את התביעה על הסף. מעבר לכך, טענו המשיבות טענות לגופו של ענין. אתייחס כעת בקצרה לטענות המשיבות, מאחר שאין זהות מוחלטת ביניהן.

טענות המשיבה 1- קופת החולים מכבי

9. מכבי טוענת, כי הוראת [סעיף 6\(א\) לחוק חופש המידע](#) מחייבת את הרשות "להעמיד לעיון הציבור" את ההנחיות המנהליות הכתובות שעל פיהן היא פועלת. אולם, היא אינה מטילה על מכבי חובת פרסום של ההנחיות, ובוודאי אינה מטילה חובת פרסום באתר האינטרנט שלה. מכבי מפנה בעניין זה לפסק הדין שניתן בעת"מ (י-ם) 38463-07-13 ואש נ' מועצת מקרקעי ישראל (7.4.14) (להלן: "עניין ואש").

יתרה מזאת, הוראת [סעיף 6\(א\) לחוק חופש המידע](#) מחייבת להעמיד לעיון הציבור את ההנחיות המנהליות הכתובות, שעל פיהן היא פועלת, אך אין מדובר בחובה ליצור ולכתוב הנחיות, או לפרסם הנחיות שאינן כתובות, כפי שנקבע בעתירה אחרת שהגישה העותרת- [עת"מ \(י-ם\) 9491-05-14 עמותת הורות משותפת=טובת הילד נ' מדינת ישראל משרד הכלכלה](#) (23.6.14).

10. בנוסף ציינה מכבי בתגובתה, כי לאחרונה השלימה את הכנתו של נוהל כתוב בנוגע ליישום [סעיף 18\(ב\) לחוק הכשרות המשפטית](#). עיקרי הנוהל פורסמו באתר האינטרנט של מכבי (נספח א' לתגובת מכבי לעתירה) והוגשו כמוצג לתיק בימה"ש (במ/1). הנוהל אף מפנה ל"טופס בקשת משלוח מידע להורה נוסף" ומסביר כיצד על הורה המבקש מידע לפעול לקבלתו.

11. מכבי חתמה את תגובתה לעתירה בהפניה לטיטוט חוזר מנכ"ל משרד הבריאות בנושא "מסירת מידע להורים החיים בנפרד אודות ילדיהם", אשר הופצה ביום 16.1.14 למנכ"לים של קופות החולים (להלן: "הטייטה"). על פי הטייטה, אם ביקש הורה לקבל מידע רפואי אודות ילדיו, קופות החולים יחויבו לשלוח מידע זה, לכתובת הדואר או לכתובת הדואר האלקטרוני של ההורה. כמו כן, מבקש משרד הבריאות בטיטוט החוזר להסדיר את חיובן של הקופות לפתח מנגנונים מתאימים ונהלים פנימיים, על מנת לעמוד בהוראה זו ובשאר הוראות החוק הרלוונטיות.

טענות המשיבה 2- שירותי בריאות כללית

12. כללית טוענת, כי היא נוהגת בהתאם להוראות [סעיף 18\(ב\)\(2\) לחוק הכשרות המשפטית](#), הקובע כי אם קיבלה מהורה של קטין הודעה בכתב, על רצונו לקבל עותק מהמידע הרפואי של ילדו בנפרד מהמידע שנמסר להורה האחר של הקטין, עליה למסור את המידע המבוקש גם להורה הפונה. באשר לסעד המבוקש בעתירה, טוענת הכללית, כי הוראות [סעיף 18\(ב\)\(2\) לחוק הכשרות המשפטית](#), אינן מחייבות אותה בפרסום חוזר מוסדר ופומבי מטעמה באתר האינטרנט שלה.

13. כללית טוענת, כי בסמוך לאחר פרסום חוזר המנכ"ל, היא פרסמה ביום 23.8.09 חוזר פנימי מרוכז מס' 08/09 המסב את תשומת ליבם של צוותי הרפואה להוראות תוכן החוזר בדבר מסירת המידע לשני ההורים (נספח 2 לתגובה). כמו כן, בעקבות פניית משרד הבריאות לקופות החולים, פרסמה הכללית החל מיום 30.10.13 באתר האינטרנט שלה חוזר מידע שכותרתו

"הורים לא נשואים וגרושים: כך תקבלו מידע רפואי על ילדיכם" (נספח 3 לתגובה). בנסיבות אלה, טוענת הכללית, כי לא היה מקום להגיש את העתירה ויש לדחותה.

טענות המשיבה 3- קופת חולים מאוחדת

14. מאוחדת טוענת, כי היא ממלאת את חובתה לעניין מסירת מידע להורה, בהתאם לחוזר מנכ"ל משרד הבריאות. לטענתה, באתר האינטרנט שלה קיימת חלופית בשם "מיסוד הקשר בין הורים למערכת הבריאות", אשר הוספה לאתר עוד בטרם הוגשה העתירה דנן. לחיצה על חלופית זו מקשרת את הגולש באתר לחוזר משרד הבריאות מס' 28/09. כמו כן, מפנה אתר מאוחדת לחוזרי משרד הבריאות 12/09 "הפקדת כרטיס מגנטי להורים עבור ילדיהם" וחוזר 2/10 "מתן גישה להורים למידע על ילדיהם הכלול באתר האינטרנט של קופת החולים". לטענת מאוחדת, ההפניות אל חוזרי מנכ"ל משרד הבריאות עולות בקנה אחד עם מכתב משרד הבריאות מיום 27.8.13, אשר הורה לקופות החולים להוציא חוזר פנימי או לחילופין, להפנות לחוזר המנכ"ל.

15. מאוחדת מציינת, כי כבר בחודש אוקטובר 2013 הוצאה הנחייה לכל מנהלי המרפאות בקופה, כי עליהם לפרסם במרפאותיהם את הנחיות משרד הבריאות, לעניין מתן מידע להורים נשואים ושאינם נשואים, ואת זכותו של כל הורה לקבל הרשאה למידע על ילדיו, גם אם אינו מבוסס במאוחדת. ההנחיה מתייחסת גם לדרך קבלת ההרשאה במזכירות המרפאה (נספח א' לתגובה). כמו כן, מציינת מאוחדת כי פורסם נוהל פנימי בקופה שעניינו מתן גישה להורים עבור ילדיהם לאתר האינטרנט והפקת כרטיס כפול (נספח ב' לתגובה).

טענות המשיבה 4- לאומית שירותי בריאות

16. לאומית טוענת, כי החל מחודש דצמבר 2013 מפורסם באתר האינטרנט שלה חוזר מנכ"ל משרד הבריאות 28/09 תחת השדה "מידע ממשרד הבריאות". כמו כן, מפורסמים באתר מחודש ינואר 2014 גם חוזר סמנכ"ל משרד הבריאות בדבר הנפקת כרטיס מגנטי להורים עבור ילדיהם, וכן חוזר סמנכ"ל בדבר מתן גישה להורים למידע על ילדיהם הכלול באתר האינטרנט של קופות החולים. לאור כל זאת, דרישת העותרת בעתירתה התקיימה עוד טרם הוגשה העתירה, ולכן יש לדחותה על הסף.

דיון והכרעה

17. אין זו עתירתה הראשונה של העותרת. חיפוש במאגרי המידע מעלה, כי העותרת הגישה עתירות לבג"צ ולבתי המשפט לעניינים מינהליים, נגד המדינה ונגד רשויות מינהליות שונות, בנוגע לזכויות הורים החיים בנפרד, לקבל מידע אודות ילדיהם הקטינים, כל אחד לפי כתובת מגוריו.

כך, למשל, בבג"צ [1273/13](#) עמותת "הורות משותפת-טובת הילד" ואח' נ' מדינת ישראל ואח' (18.6.13), ביקשה העותרת להורות למשיבים, משרדי ממשלה שונים, לפעול לכך שהודעות

מטעמן בנוגע לילד שהוריו מתגוררים בנפרד, יישלחו באופן זהה ובמקביל לשני ההורים כ"ברירת מחדל", ולא רק לאחר שהתבקשו לעשות כן על ידי ההורה שאינו משמורן. עתירה זו נדחתה על ידי בית המשפט העליון, אשר קבע, כי לגבי חלק מהסעדים המבוקשים, סלולה הדרך בפני העותרת לפנות לבית המשפט לעניינים מנהליים.

בעת"מ 55792-10-12 (ת"א) עמותת הורות משותפת=טובת הילד נ' המוסד לביטוח לאומי (18.3.13) נפסק, כי על המל"ל להמציא להורים שביקשו לרשום את כתובתם ככתובת נוספת של הקטין, מידע הנוגע לקטין, כאמור בסעיף 2א לחוק עדכון כתובת, התשס"ה-2005. עתירה מאוחרת יותר שהגישה העותרת, לחייב את המל"ל להתקין מערכת ממוחשבת שתשלח את המידע באופן אוטומטי להורה שאינו משמורן (עת"מ 40137-07-13)- נדחתה.

שאלת הסמכות

18. העותרת השתיתה את עתירתה על חוק חופש המידע. סעיף 15(1) לחוק בתי המשפט לעניינים מנהליים קובע, כי בית המשפט לעניינים מנהליים ידון ב"עתירה נגד החלטה של רשות או גוף המנוי בתוספת הראשונה, בענין המנוי בתוספת הראשונה". בסעיף 2 לתוספת הראשונה נאמר: "חופש המידע – החלטה של רשות לפי חוק חופש המידע, התשנ"ח – 1998". קופות החולים אינן חולקות על כך שהחלטה לפי חוק חופש המידע היא "ענין" המצוי בסמכותו של בית המשפט, אך טוענות, כי העותרת לא פנתה לקבלת מידע מרשות ציבורית, אלא דרשה לחייב את הקופות לפרסם נוהל של קבלת המידע באתר האינטרנט שלהן, ולכן עתירתה אינה מצויה בסמכות בית המשפט.

לכאורה, יש ממש בטענה זו, לאור האמור בסעיף 6(א) לחוק חופש המידע, המורה לרשות הציבורית להעמיד את ההנחיות המינהליות לעיון הציבור, אך אינו מחייבה ליצור אותן:

"רשות ציבורית תעמיד לעיון הציבור את ההנחיות המינהליות הכתובות שעל פיהן היא פועלת ושיש להן נגיעה או חשיבות לציבור".

19. בעת"מ 9491-05-14 עמותת "הורות משותפת=טובת הילד" נ' מדינת ישראל-משרד הכלכלה (י-ם) (23.6.14) (להלן: "עניין מעונות הילדים") התבקש בית המשפט להורות למשרד הכלכלה לפרסם באתר האינטרנט שלו הנחיות כתובות בנוגע לקשר המתקיים בין הורים החיים בנפרד לבין מעונות לגיל הרך, המצויים תחת פיקוח משרדו. בית המשפט המחוזי דחה את העתירה על הסף בהיעדר עילה חוקית לחייב את משרד הכלכלה לקבוע הנחיות בנושא. עוד נקבע, כי סעיף 6(א) לחוק חופש המידע אמנם מטיל חובה על הרשות המנהלית להעמיד לעיון הציבור את ההנחיות המינהליות הכתובות, שעל פיהן היא פועלת ושיש להן נגיעה או חשיבות לציבור, אולם מדובר בהנחיות מינהליות קיימות. נקבע, כי החוק אינו מטיל חובה ליצור ולכתוב הנחיות.

20. במהלך הדיון שנערך במעמד הצדדים התברר, כי העותרת צמצמה את הסעד המבוקש על ידה, וכעת היא מבקשת שהמשיבות יעמידו לידיעת הציבור באמצעות אתרי האינטרנט שלהן, את עובדת זכותו של הורה להגיש הודעה בכתב על רצונו לקבל מידע אודות ילדו הקטין, בנפרד מההורה האחר, ואת חובת המשיבות לספק מידע כאמור, בהתאם להוראת [סעיף 18\(ב\)](#) לחוק הכשרות המשפטית.

דהיינו, העותרת אינה מבקשת שהמשיבות ייצרו נהלים פנימיים חדשים, יש מאין, כפי שהתבקש בעניין מעונות הילדים, אלא מבקשת להעמיד לידיעת הציבור את עצם הזכות הנגזרת מהוראת [סעיף 18\(ב\)](#) לחוק הכשרות המשפטית. משכך, ענייננו נבדל מהעתירה בעניין מעונות הילדים, והוא מצוי בסמכות בית המשפט. בנוסף, העתירה הוגשה לאחר שהייתה פניה מוקדמת אל קופות החולים, כנדרש, והפניה לא נענתה.

בנסיבות אלה, אין מקום לדחות את העתירה על הסף.

המסגרת הנורמטיבית- סעיף 18(ב) לחוק הכשרות המשפטית

21. ביום 17.3.10 פורסם תיקון [לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#) (תיקון מס' 14), התש"ע-2010, ס"ח 2234. במסגרת התיקון, הוסף [סעיף 18\(ב\)](#) הקובע, כדלקמן:

18. (ב) גוף המנוי בתוספת ומחויב על פי הוראות כל דין למסור מידע בכתב להורה בעניין ילדו הקטין, וקיבל מהורהו של הקטין הודעה בכתב על רצונו לקבל עותק מהמידע בנפרד מהמידע שנמסר להורהו האחר של הקטין, ימסור את המידע גם לאותו הורה; ואולם נודע לגוף המנוי בתוספת, כי נשללה או הוגבלה האפוטרופסות של אחד ההורים בהחלטת בית משפט, לא יחול האמור בסעיף קטן זה אלא לגבי עניינים אשר נותרו נתונים לאפוטרופסותו של אותו הורה, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת; השר, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי, בצו, לשנות את התוספת."

בסעיף 2 לתיקון מס' 14 הוספה התוספת, ובו נכללה קופת חולים כמשמעותה [בחוק ביטוח בריאות ממלכתי](#), התשנ"ד-1994 ועל כן היא מהווה "גוף המנוי בתוספת" ([סעיף 3\(5\)](#) לתוספת).

בדברי ההסבר להצעת החוק נאמר, כי התיקון נועד לאפשר להורי קטינים החיים בנפרד, לקבל עותק מהמידע על הקטין מגופים ציבוריים מסוימים, המנויים בתוספת. זאת משום שככלל מידע הנוגע לקטין נשלח אל כתובתו של ההורה שהקטין מתגורר עימו. על פי דברי ההסבר, "התיקון המוצע יסייע להורים שילדיהם הקטינים אינם מתגוררים עמם לקבל מידע על ילדיהם, ובכך יכול שיהיה בו כדי להפיג מתחים בין הורי ילדים קטינים החיים בנפרד ולתרום לרווחתם של קטינים אלו" (הצעות [חוק הכנסת-300](#), ג' בשבט התש"ע, 18 בינואר 2010).

22. ביום 23.1.12 פורסם תיקון עקיף [לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#) (תיקון מס' 16, ס"ח 2333), במסגרתו תוקנה הוראת [סעיף 18](#) לחוק הכשרות המשפטית, כדלקמן:

- 18 (ב) (1) גוף המנוי הן בתוספת לחוק זה והן בתוספת לחוק עדכון כתובת, התשס"ה-2005 (בסעיף זה – חוק עדכון כתובת), ומחויב על פי הוראות כל דין למסור מידע בכתב להורה בעניין ילדו הקטין, ישלח את המידע גם לכתובת הנוספת למשלוח דואר לקטין כאמור בחוק עדכון כתובת;
- (2) גוף המנוי בתוספת לחוק זה ואינו מנוי בתוספת לחוק עדכון כתובת, המחויב על פי הוראות כל דין למסור מידע להורה בעניין ילדו הקטין, שקיבל מהורה של קטין הודעה בכתב על רצונו לקבל את המידע בנפרד מהמידע שנמסר להורה האחר, ימסור את המידע גם להורה המבקש.
- (ג) עם קבלת הודעה בכתב כאמור בסעיף קטן (ב)2 או קבלת בקשה לרישום כתובת נוספת, כאמור בסעיף 2א לחוק עדכון כתובת (בסעיף זה –בקשה) ישלח גוף המנוי בתוספת או פקיד הרישום כהגדרתו בחוק האמור, לפי העניין, הודעה על הבקשה למען הרישום של הקטין.
- (ד) לא יישלח ולא יימסר מידע בעניין קטין על ידי קוף המנוי בתוספת... אם הורה או גורם אחר המציא להם החלטה של בית משפט לשפיה נשללה או הוגבלה לענין זה האפוטרופסות של ההורה שהגיש את הבקשה, או החלטה של בית משפט המונעת את מסירת המידע כאמור לאותו הורה".

עיון בדברי ההסבר להצעת החוק מלמד, כי הצעת החוק נועדה ליצור נדבך נוסף, שיסייע להורים המתגוררים בנפרד לקבל מידע בעניין ילדיהם. בהתאם לכך, הוצע לאפשר להורה לפנות לפקיד הרישום במשרד הפנים, ולבקש כי ירשום ככתובת נוספת למשלוח דואר לקטין את מענו הרשום או כתובתו למשלוח דואר, הרשומה במרשם האוכלוסין. כך, יוכל ההורה לקבל מהגופים המנויים בתוספת לחוק עדכון כתובת, דואר בעניין ילדו הקטין, מבלי שיהיה עליו לפנות אליהם ישירות.

גופים מסוימים, ביניהם קופות החולים, אשר אינם מנויים בחוק עדכון כתובת, אינם מחויבים למסור מידע בנפרד באופן "אוטומטי". עליהם יחול ההסדר הקיים, כפי שנקבע במסגרת תיקון מס' 14. על ההורה לפנות אל אותם הגופים ישירות בכתב ולבקש את מסירת המידע- בהתאם לאמור בסעיף 18(ב)2 לחוק הכשרות. כלומר, בניגוד לגופים כמו המל"ל, המופיעים הן בתוספת לחוק הכשרות המשפטית והן בתוספת לחוק עדכון כתובת, קופות החולים אינן מחויבות לשלוח באופן "אוטומטי" את המידע אודות הקטינים להורה הלא משמורן, אשר עידכן את כתובתו ככתובת נוספת של הקטין, וההורה מחויב לפנות אל קופות החולים בכתב בבקשה לקבלת המידע.

כיצד נוהגות קופות החולים?

23. כפי שכבר הוסבר, במכתב מיום 27.8.13 התבקשו קופות החולים על ידי משרד הבריאות לפרסם הנחיות מנהליות בנושא מיסוד הקשר שבין ההורים לקופות החולים, כל זאת בעקבות תיקון מס' 14 לחוק הכשרות המשפטית. במכתב התבקשו קופות החולים לפרסם באתרי האינטרנט שלהן את ההנחיות המנהליות - על דרך של חוזר פנימי של הקופה או לחילופין, כהפניה לחוזר המנכ"ל מס' 28/09 בנושא.

24. קופת החולים מכבי היא היחידה מבין המשיבות בעתירה זו, שפרסמה באתר האינטרנט שלה נוהל פנימי, שכותרתו "מסירת מידע רפואי בנפרד להורים לקטינים" (מב/1).

הפרסום נעשה רק לאחר הגשת העתירה לבית המשפט וללא ספק במענה לה. לפי עיקרי הנוהל הפנימי המפורסמים באתר מכבי באינטרנט, הורה לקטין רשאי לקבל מידע רפואי בעניין ילדו, בנפרד מהמידע הנמסר להורה האחר. כמו כן, כל אחד מההורים זכאי לקבל כרטיס מגנטי עבור ילדו וסיסמה נפרדת לאתר האינטרנט, המאפשרת לצפות במידע הרפואי בעניינו של הקטין. עוד צוין בנוהל, כי מידע רפואי שנהוג לשלוח בדואר או בדואר אלקטרוני להורה, יישלח גם להורה הנוסף, אם ביקש לקבלו בנפרד. כל הורה רשאי להזין כתובת דואר אלקטרוני שונה לקבלת עדכונים על תוצאות מעבדה חדשות. בנוהל מופיע קישור ל"טופס בקשת משלוח מידע להורה נוסף". לאחר הגשת טופס הבקשה, תישלח הודעה להורה השני ותינתן לו האפשרות להתנגד לה בתוך 21 ימים. אם הוגשה התנגדות כאמור, תיבחן עילת ההתנגדות ותינתן החלטה תוך 30 יום ממועד קבלת כל החומר הנדרש לדון כדי לדון בבקשה.

על מנת להגיע אל אותו נוהל פנימי, יש צורך להקיש את מילת החיפוש "מסירת מידע"/"הורים"/"ילדיהם" בשורת החיפוש בראש האתר, כדלקמן:

תוצאות חיפוש חיפוש חדש

חיפוש לפי	
1. תחום	הכל
2. עבור	הכל
3. משא	הכל
4. מילות מפתח	מסירת מידע

נמצאו 13 תוצאות סדר לפי: [תאריך פרסום](#) | [שם מחבר](#) | [סדרות לו](#)

1-10 | -20

מסירת מידע רפואי בנפרד להורים לקטינים

17.12.14

הורים שמעוניינים בכך רשאים לקבל בנפרד מידע רפואי אודות ילדיהם הקטינים •

25. קופת החולים כללית פרסמה באתר האינטרנט שלה דף בשם "הורים לא נשואים וגרושים: כך תקבלו מידע רפואי על ילדכם". הדף מפנה לחוזר משרד הבריאות 28/09 ומציין, כי לשני ההורים אפשרות לראות את הפרטים הרפואיים של ילדיהם, לזמן עבורם תורים ולקבל עליהם

מידע. עוד מצוין בדף, כי "לפי הנחיות משרד הבריאות על פי החוק על כל מטפל חלה החובה לתת מידע לכל אחד מההורים על פי פנייתו".

הגעה אל דף זה היא דרך לשונית "מידע וזכויות" ומשם יש להקיש על "הזכויות שלי":

לכל הכתבות <
זכויות הילד

הורים לא נשואים וגרושים: כך תקבלו מידע רפואי על ילדיכם

אם הילדים חיים אצל אחד מההורים, איך יידע ההורה האחר אם משהו קרה? האם שני ההורים צריכים לאשר טיפולים כמו ניתוח ומתן תרופות מסוימות? מדריך להורים גרושים או לא נשואים לפי המלצות ועדה מקצועית של משרד הבריאות

מושלם לילדים

הילדים שלנו הם הדבר החשוב ביותר. הם השמחה והענייד שלנו. בכללית מושלם תמצאו את כל מה שאתם צריכים כדי להיות שקטים וכדי לדעת שעשייתם הכול בשביל הילדים. למה? כי אנחנו כאן בשביל המשפחה

26. קופות החולים לאומית ומאוחדת הסתפקו בהפניה לחוזרי משרד הבריאות, ביניהם חוזר 28/09.

באתר לאומית מפורסמים החוזרים בצד מידע על האפשרות לקבל כרטיס מגנטי להורה נוסף:

מה חדש בלאומית

דף הבית < שימושי < מה חדש בלאומית < כרטיס הורה נוסף
שלח לחבר | הדפס

כרטיס הורה נוסף

לקוחות לאומית, לשירותכם, כרטיס הורה נוסף - כרטיס מגנטי נוסף להורה וילדיו - כרטיס אחד הכולל את כל פרטי הילדים. הכרטיס משמש את ההורה לקבלת שרות רפואי לילדיו בלבד (גם אם ההורה חבר בלאומית) ומיועד למקרים בהם ההורים גרושים / פרודים / אינם באותה קופה. הכרטיס תקף לכל השירותים הניתנים בלאומית, למעט בתי מרקחת פרטיים. לצורך הנפקת כרטיס עליכם לפנות למרכז הרפואי שלכם.

למידע נוסף:

[הנפקת כרטיס מגנטי להורים עבור ילדיהם - חוזר משרד הבריאות](#)
[מיסוד הקשר בין הורים לבין מערכת הבריאות ביחס לילדיהם - חוזר משרד הבריאות](#)
[מתן גישה להורים למידע על ילדיהם הכלול באתר האינטרנט של קופת החולים - חוזר משרד הבריאות](#)

ואילו באתר מאוחדת מופיע קישור לחוזר 28/09 בתחתית דף הבית, ללא כל הסבר או פירוט מעבר לכך:

משרד הבריאות
 חוק זכויות החולה
 מאגר התרופות
 דיווח תופעות לוואי
 מתרופות
 חוק ביטוח בריאות
 ממלכתי
 קבילות הציבור במשרד
 הבריאות
 חוזר מנכ"ל משרד
 הבריאות
**מיסוד הקשר בין הורים
 למערכת הבריאות**
 הנפקת כרטיס מגנטי
 להורים עבור ילדיהם

27. עיינו הרואות, כי קשה, ואף כמעט בלתי אפשרי לאתר את המידע המופיע באתרי האינטרנט של קופות החולים, בנוגע לזכויות ההורים לפי [סעיף 18\(ב\)](#) לחוק הכשרות המשפטית. הורה המבקש לדעת מהן זכויותיו בנושא, נדרש לערוך חיפוש ארוך ומקיף באתר האינטרנט של כל קופה, על מנת להגיע אל המידע המבוקש. בכל הקופות (למעט מכבי), הפרסום נעשה על דרך של הפנייה לחוזר מנכ"ל משרד הבריאות 28/09, דבר המחייב את ההורה להיכנס לנבכי החוזר כדי ללמוד במה מדובר.

28. במהלך הדיון שהתקיים במעמד הצדדים, הצעתי לב"כ הצדדים, כי קופות החולים יפרסמו באתריהן את הוראות [סעיף 18\(ב\)](#) לחוק כלשונן, או במלל דומה. הכוונה היתה כי באתרי האינטרנט של כל קופה יכתב במפורש ובלשון פשוטה כי: **"הורה המבקש לקבל מידע על ילדו הקטין, יודיע בכתב על רצונו לקבל את המידע בנפרד מהמידע שנמסר להורה האחר וימסור את הכתובת למשלוח ההודעה"**. ב"כ הצדדים יצאו להתייעצות, שלאחריה הודיעו כי אינם מקבלים את ההצעה והם עומדים על דחית העתירה, בנימוק כי הקופות מילאו חובתן כלפי ההורים באופן פרסום המידע באתרי האינטרנט שלהן, כפי שהוא נעשה כיום.

אפילו קופת החולים מכבי, אשר בחרה לפרסם נוהל פנימי מסודר וטופס בקשת משלוח מידע להורה נוסף, סירבה לפרסם באתרה את הוראות הסעיף.

מדובר בהתנהגות שאינה ברורה, נוכח החשיבות שמייחס המחוקק לזכות ההורה לקבל מידע בנפרד מההורה השני, ונוכח העובדה שמכבי כבר יצרה נוהל פנימי לקבלת המידע, בטרם נשמעה העתירה לגופה.

האם המשיבות מחויבות לפרסם את המידע באתר האינטרנט שלהן?

29. [סעיף 6\(א\)](#) לחוק חופש המידע קובע כדלקמן:

"רשות ציבורית תעמיד לעיון הציבור את ההנחיות המינהליות הכתובות שעל פיהן היא פועלת ושיש להן נגיעה או חשיבות לציבור".

תקנה 3 לתקנות חופש המידע קובע, כי:

"רשות ציבורית תעמיד לעיון הציבור את ההנחיות המינהליות הכתובות כאמור בסעיף 6(א) לחוק, כפי שיעודכנו מזמן לזמן, במשרד הראשי, וכן במשרדה המחוזיים, אם קיימים, אלא אם כן קבעה הרשות מקומות עיון אחרים שבהם תתאפשר גישה נוחה לציבור; קביעה כאמור תיכלל במידע, שברשימת הרשויות לפי סעיף 4 לחוק ובדין וחשבון השנתי של הרשות הציבורית."

30. פסק הדין בעניין **ואש** אליו הפנו המשיבות, דן בעתירה לפרסום מידע באתר האינטרנט של מועצת מקרקעי ישראל. הדרישה היתה לחייב את המינהל לפרסם את הנוסח של חוזי חכירה לדורות במושבי עובדים. בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט ד"ר יגאל מרזל) קבע, כי הוראת **סעיף 6(א)** אינה מחייבת לפרסם את המידע, אלא מחייבת להעמיד את ההנחיות המנהליות "לעיון הציבור", בהתאם לאמור **בתקנה 3**.

31. במקרה דנן עברנו את המשוכה הראשונה, לאור טיטת חוזר משרד הבריאות בנושא "מסירת מידע להורים החיים בנפרד אודות ילדיהם", אשר הופצה ביום 16.1.114 למנכ"ל קופות החולים וצורפה כנספח ג' לתגובת מכבי. בטיטת החוזר חויבו קופות החולים "לפתח מנגנונים ונהלים פנימיים" למסירת המידע הרפואי, על פי הוראות חוק הכשרות המשפטית.

בעמוד הראשון לחוזר נאמר:

"מטרת החוזר: לחייב את קופות החולים לשלוח לכל הורה המבקש זאת מידע רפואי אודות ילדיו... ולהסדיר את חיובן לפתח מנגנונים מתאימים ונהלים פנימיים על מנת לעמוד ברואה זו ובשאר הוראות החוק האמורות לעיל".

בסעיף 8 לחוזר נאמר כי:

"על כל קופות החולים לפתח את המנגנונים הנדרשים, טכנולוגיים ואחרים, אשר יאפשר לה למלא אחר הוראות חוזר זה עד סוף שנת 2014, לכל המאוחר".

בסוף החוזר נאמר, כי **"תחילת חוזר זה מתאריך 1 באפריל 2014"**.

32. מכבי טענה, כי הטייטה טרם יצאה כחוזר רשמי ולכן ברור שהמועד שיופיע בחוזר הסופי שיתפרסם, יהיה מאוחר מהמועד שמופיע בטייטה. אכן, טיטת החוזר טרם יצאה כחוזר רשמי, אך היא מלמדת על החשיבות שמייחס משרד הבריאות למסירת מידע להורה בנפרד מההורה

האחר. היא מלמדת אף על חובתן של הקופות לקבוע נהלים פנימיים, על מנת לעמוד בהוראת משרד הבריאות.

בשלב זה, כאשר העותרת אינה עומדת עוד על הדרישה לפתח נהלים פנימיים, ומסתפקת רק במסירת מידע על עצם הזכות לקבלת מידע בנפרד באתרי האינטרנט של הקופות, אין ספק כי חובתן של הקופות לעשות כן.

33. דומה, כי תם העידן שבו היה מפורסם מידע חיוני על גבי לוח שעם במרפאות קופות החולים. אך טבעי הוא, כי מבוטח המבקש לקבל מידע אודות זכויותיו בקופת החולים, יפנה לאתר האינטרנט של הקופה, וימצא את מבוקשו במהירות ובנוחות.

במאמרם, "[חוק חופש המידע](#) והאינטרנט" (מאזני משפט ז', תש"ע) התייחסו הכותבים יובל קרניאל ועידן שניר לסוגיית חופש המידע באינטרנט:

"חופש המידע באינטרנט הוא פרי המציאות הטכנולוגית של העידן המודרני ורשת האינטרנט מציבה לפנינו אתגרים חדשים. בעידן הטכנולוגי, תלותם של האזרחים ברשת האינטרנט הולכת וגוברת ובהתאם, נכונותם לכתת רגליהם פוחתת. הפתרון לקשיים ביישום [חוק חופש המידע](#) טמון... בשימוש ראוי בטכנולוגיות המידע בכלל ובאינטרנט בפרט. האינטרנט הוא המדיום המתאים שיכול לאפשר לרשויות הציבוריות לקיים, סוף כל סוף, את עקרונות חופש המידע, ולהעמיד לרשות הציבור את כל המידע החשוב, המעניין והרלוונטי לאינטרסים, לאיכות החיים ולמימוש זכויותיהם..." (שם, עמ' 354).

העידן המודרני שבו אנו חיים, הפך את רשת האינטרנט לכלי ראשון בחיפוש מידע. קופות החולים התאימו עצמן למציאות מודרנית זו, והן מציעות מידע רחב ומקיף אודות הזכויות הרפואיות של מבוטחיהם באתרי האינטרנט שלהן, כמו גם האפשרות לבצע פעולות שונות, כגון זימון תורים, פנייה לרופא המשפחה ועוד.

לפי לשון [תקנה 3 לתקנות חופש המידע](#), קיים כביכול הבדל בין העמדה לעיון במשרדי הרשות הציבורית לבין עיון במקום אחר, שבו יש "גישה נוחה לציבור", אשר יכול להיעשות לפי שיקול דעתה של הרשות. הפעלת שיקול דעת זה יכולה להיעשות גם על דרך של פרסום באינטרנט (ענין ואש, פסקה 15; [עת"מ \(ת"א\) 28209-12-11](#) המועצה הציבורית למניעת רעש וזיהום אוויר בישראל, נ' איגודן (10.7.13)).

34. במציאות הטכנולוגית של ימינו, פרסום מידע באינטרנט מהווה פרקטיקה ראויה, גם אם אינו מחליף את החובה לאפשר עיון במקום אחר שבו יש "גישה נוחה לציבור", כלשון [תקנה 3 לתקנות חופש המידע](#). האינטרנט מהווה מקור מידע מגוון ונגיש לכל אדם. זהו למעשה מקום הגישה הנוח ביותר לציבור, במיוחד להורים החיים בנפרד מילדיהם, שאינם מלווים את ילדם

לכל טיפול וטיפול במרפאת קופת החולים ואינם נפגשים באופן סדיר עם הרופא המטפל, אך מבקשים לקבל מידע ודיווח אודות מצבו הרפואי של ילדם.

לעניין זה יפים דבריה של כב' השופטת ברק-ארז בעתירה אחרת שהגישה העותרת בנושא דומה, לפיהם:

"...אין מחלוקת עקרונית על נקודת המוצא החשובה העומדת ביסוד העתירה- הערך הגלום בקשר בין הורים לילדיהם. ככלל, זוהי זכותו של כל הורה, וזוהי גם זכותו של הילד (בכפוף למקרים שבהם החוק מאפשר הגבלה של קשר זה, מטעמים ענייניים ולשם הגנה על אינטרס חשוב אחר)" (בג"צ 1273/13 עמותת "הורות משותפת-טובת הילד" ואח' נ' מדינת ישראל ואח' (18.6.13)).

ראוי היה כי קופות החולים תפרסמנה מיוזמתן באינטרנט, בצורה ברורה ופשוטה, את דבר זכותו של הורה לקבל מידע בנפרד מההורה האחר, ואת הצורך להודיע על כך לקופת החולים בכתב, כפי שמורה [סעיף 18\(ב\)](#) לחוק הכשרות המשפטית. מסיבות שלא הובהרו, מסרבות הקופות לפעול כך, גם לאחר שהדבר הוצע להן על ידי בית המשפט.

35. הפרסום באתר האינטרנט על דרך ההפניה לחוזר מנכ"ל משרד הבריאות, מקשה שלא לצורך על ציבור מבוטחי הקופות. מדובר בחוזר המשתרע על פני ארבעה עמודים ומפרט באופן כללי את חובת הצוות הרפואי לספק מידע לכל אחד מההורים על פי פנייתו.

חובתה של הרשות המנהלית למסור מידע לפי [חוק חופש המידע](#), כוללת בחובה גם את החובה לפרסם את הזכות לקבלתו באתר האינטרנט שלה, נוכח האפקטיביות הרבה של פרסום בדרך זו, והיכולת לעשות כן בצורה קלה ופשוטה. קופות החולים עושות שימוש נרחב באתר האינטרנט שלהן לצורך פרסום מידע, אך הדרך המסורבלת שבה בחרו לפרסום המידע במקרה דנן, אינה מהווה דרך נאותה.

לא ניתן להסתפק בהפניה לחוזר מנכ"ל משרד הבריאות, ואין מקום להקשות על ההורים בחיפוש בין שלל הוראותיו.

סוף דבר

אני מקבלת את העתירה ומורה כדלקמן:

א. על קופות החולים לפרסם באתרי האינטרנט שלהן את עצם הזכות לקבלת מידע רפואי בנפרד מההורה האחר, לאחר שהוגשה הודעה על כך בכתב.

ב. הפרסום יעשה על ידי ציטוט [סעיף 18\(ב\)](#) לחוק הכשרות המשפטית, או על ידי הבאת תוכנו במלל דומה, ובלבד שעצם קיומה של הזכות יהיה ברור לקהל המבוטחים. לצד פרסום הזכות, ניתן ליצור לינק לחוזר מנכ"ל משרד הבריאות מס' 28/09 ולחוזרים רלוונטיים נוספים, כדי שכל המעוניין יוכל לעיין גם בהם.

ג. הפרסום יעשה בצורה בולטת באתרי האינטרנט של המשיבות, ולא תוך הבלעה במלל של זכויות אחרות, כפי שהוא נעשה כיום.

ד. קופות החולים רשאיות לצרף טופס בקשה מיוחד, כדוגמת הטופס של מכבי (מב/1), אותו יתבקש ההורה להוריד מהאינטרנט ולמלא, אם הדבר מקל עליהן.

ה. בהתאם לאמור [בסעיף 18 \(ב\)](#) לחוק הכשרות, נדרשת הודעה בכתב. לפיכך ייכתב באתר כי על מבקש המידע לשלוח את ההודעה במכתב או במייל, ותצוין כתובת הדואר או כתובת מייל למשלוח ההודעה.

אני מחייבת כל אחת מהמשיבות לשלם לעותרת הוצאות משפט בסך 5,000 ₪ (סה"כ 20,000 ₪).
ניתן היום, י"ז אדר תשע"ה, 08 מרץ 2015, בהעדר הצדדים.

ד"ר דפנה אבניאלי 54678313

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה